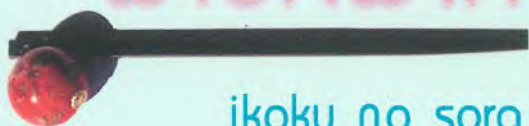


ฟ้าอีกฟาก



ikoku no sora

ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี

ฟ้าอีกฟาก

ikoku no sora

ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี

สารบัญ



คำนำ	
ต้นทาง: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15
ความทรงจำ	23
เตรียมตัว	31
มหาวิทยาลัยญี่ปุ่น	35
เข้าหอพัก	45
นักจัดวาง	55
เสน่ห์ Kyoto	63
เรื่องของคิว	73



บ้านกุ่มปูน	81
เรื่องปิ ๆ	91
โลกในจอสีเหลี่ยม	99
เด็กกุ่มปูน	107
เที่ยวโรงเรียนประถม	119
หนุ่มสาวกุ่มปูน	133
เมืองอนุรักษ	143
แล้วใบไม้ก็เปลี่ยนสีอีกครั้ง	151



คำนำ



การทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ครั้งแรก อาจทำให้เราประหม่า กังวล ลังเล ทำตัวไม่ถูกไม่รู้จะเอามือไม้ไปไว้ที่ไหนดี ได้แต่ส่งยิ้มไปก่อน ในสมองวนเวียนคิดว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร หลังจากการเอ่ยธรรมเนียม “สวัสดี” และทักเพื่อนใหม่เป็นคนพื้นเพเดียวกันคงใจชื้นขึ้นบ้าง แต่...ที่เป็นเรื่องชวนเหงื่อแตกก็ตรงที่เพื่อนใหม่พูดกันไม่รู้เรื่อง เพราะเป็นชาวต่างชาติ !

การเดินทางไกลจากบ้านเกิดไปต่างประเทศ ครั้งแรก ไม่ว่าจะไปเที่ยวไปศึกษาต่อ หรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม คงมีความรู้สึกคล้าย ๆ กับการทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ซึ่งมักทำเราเหงื่อตก เมื่อมือ เมื่อปาก แอบถอนหายใจเฮือกใหญ่กันบ้าง แม้ว่าเราจะเตรียมตัวมาดีแค่ไหนก็ตาม



สำนักพิมพ์ จิงซอนเนะนำ ฟาอิกฟาก ให้เป็นตัวแทนถ่ายทอด
ประสบการณ์นครบรรพของนักศึกษาแลกเปลี่ยนไทยในญี่ปุ่น ให้ผู้สนใจจะ
เดินทางไป หรืออยากรู้จักประเทศญี่ปุ่น และที่สำคัญนักศึกษาแลกเปลี่ยน
ไทยในญี่ปุ่นรุ่นต่อ ๆ ไป ได้ทำความรู้จักและสัมผัสประสบการณ์ในประเทศ
ญี่ปุ่นกันก่อนเดินทาง ทั้งศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ผู้คน ความเป็นมาเป็นไป
จากประวัติศาสตร์ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน ในฐานะมิตรที่คุ้นเคยแต่ไม่สนิท
ว่าเป็นอย่างไร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่
นักเดินทางผู้แสวงหาเพื่อนใหม่ได้บ้างไม่มากก็น้อย

ด้วยความปรารถนาดี
The Knowledge Center



คำนำ

“ฟ้าอีกฟาก” เป็นเรื่องของฟ้าในญี่ปุ่นที่ผมได้มีโอกาสยินมอง ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2544 จนกระทั่งฟ้าเดือนเดียวกันของปีถัดไปเคลื่อนผ่านพร้อมกับการมาเยือนของนักศึกษาใหม่ 5 คน

แม้ฟ้าจะมีผืนเดียว ทว่าสีของท้องฟ้านั้นต่างกัน เรื่องราวได้ฟ้ายังไม่เหมือนกัน ฟ้าในญี่ปุ่นก็สีหนึ่ง ฟ้าที่เมืองไทยก็สีหนึ่ง ผมว่า “งามต่างกัน”

ผมบินไปญี่ปุ่น เพราะโชคชะตาเป็นผู้เบิกทางให้ อยู่ญี่ปุ่นก็อาศัยโชค พอโชคเปิดโอกาส ผมจึงกระโจนลงสู่สนามรบอย่างเต็มกำลัง

หนึ่งปีที่ผ่านมาจึงเป็นหนึ่งปีที่ผมเรียนรู้อย่างหนักหน่วง (แต่ยังไม่จบ เพราะผมได้ทุนไปญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 ปีครึ่ง) โดยมีอาจารย์ Kawasaki เป็นครูและเทพเจ้าแห่งโชคชะตาในญี่ปุ่น

ผมเป็นนักศึกษาไทยรุ่นที่ 2 ที่มีโอกาสได้เรียนภาษาญี่ปุ่นกับอาจารย์ Kawasaki รุ่นแรกจบและกลับเมืองไทยไปก่อนที่จะบินมาญี่ปุ่น แต่เรื่องราวของรุ่นแรกยังคงเล่าให้ได้ยินกัน

รุ่นแรกมีนักศึกษาไทย 3 คน

เมื่อ “เต็ล” 1 ใน 3 นักศึกษาทุน ต้องกลับเมืองไทย เพราะทุน - การศึกษาที่ได้หมดแล้ว ทว่าใจเขานั้นยังต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ จึงขอให้อาจารย์ Kimata อาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยญี่ปุ่นของเขา ช่วยรับรองในการกลับเข้ามาญี่ปุ่นอีกครั้ง

ไม่มีปัญหาสำหรับการเข้าประเทศ แต่ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่แพง ล้วนยังรออยู่ข้างหน้า ทั้งค่าวีซ่า ค่าเรียนในโรงเรียนสอนภาษา ทั้งค่าประกัน หอพัก ค่าอื่น ๆ อีกอีกปละ

เต็ลได้อาจารย์ Kawasaki ยื่นมือเข้าช่วย

อาจารย์ Kawasaki ได้แนะนำเขากับเพื่อน ซึ่งเป็นชาวสวนผัก ในเขต Nobeyama ขอร้องให้เพื่อนช่วยรับเต็ลเข้าทำงานในแปลงผักช่วง หนัาร้อน

ทำงานปลูกผัก 1 เดือน เต็ลก็มีเงินมากพอที่จะจ่ายให้กับโรงเรียน สอนภาษา หลังจากนั้นตลอดระยะเวลาที่เต็ลเรียนในโรงเรียนสอนภาษา บ้านอาจารย์ Kawasaki ได้กลายเป็นที่พักพิงแหล่งใหม่ของเขา เพราะ อาจารย์เมตตาแบ่งห้องในบ้านให้เขา 1 ห้อง ดังนั้น เรื่องค่าเช่าห้อง ค่าอาหารการกิน ค่าน้ำ ค่าไฟ เลยไม่ปัญหาอีกต่อไป เพราะอาจารย์ ไม่คิดสักสตางค์แดงเดียว

เต็ลจึงเรียกอาจารย์ Kawasaki ว่า “แม่”

เช่นเดียวกับเต็ล ผมมีอาจารย์ Kawasaki เป็นเทพเจ้าแห่ง โชคชะตา เพราะความเป็นอยู่ที่ญี่ปุ่นค่อนข้างลำบาก คนที่ไม่ได้ภาษาอย่าง





ผมไปไหนมาไหนก็ไม่ค่อยจะสะดวกนัก ระยะแรกของผมจึงเป็นระยะเรียนภาษา ผมฝึกอย่างเอาเป็นเอาตาย และผมก็ได้อาจารย์ Kawasaki นี่แหละครับที่เป็นครูภาษา

นอกจากเป็นครู อาจารย์ยังเป็นที่ปรึกษา เป็นเพื่อนกิน เพื่อนเที่ยว เราด้วยกันพบเนจรูปจนสุดแผ่นดินทั้งตอนเหนือยันตอนใต้สุดของประเทศญี่ปุ่น ตัวอาจารย์นั้น เกิดที่เกาหลี่ ปัจจุบันเกษียณอายุแล้ว เดิมเป็นครูประถม ตอนเด็ก ๆ อาจารย์หนีสงครามจากเกาหลี่เข้าพึ่งไบนุญญี่ปุ่น โดยอาศัยอยู่ใน Hokkaido ดินแดนอันหนาวเหน็บทางเหนือช่วงหนึ่ง ก่อนจะอพยพลงสู่แผ่นดินตอนกลางของประเทศ

บาดแผลจากสงครามนั้นลึก จนทำให้อาจารย์ไม่สามารถให้อภัยได้อีกแล้วกับสงคราม ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดของโลก ทุกครั้งที่มีการเดินขบวนต้านสงคราม หากอาจารย์รู้ ท่านไม่วีรอที่จะเข้าร่วมขบวนทันที

เมื่ออเมริกาประกาศจะทำสงครามกับอิรักอย่างเป็นทางการ ประชาชนหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นร่วมกันตั้งแถว เดินเรียกร้องสันติภาพ ยืงนานวันแถวต่อต้านก็ยิ่งยาวขึ้น และมีหลายแถวมากขึ้น

แน่นอนเราทั้งสองก็เข้าร่วมขบวนด้วย และนั่นเป็นครั้งแรกที่ผมได้รับรู้ถึงพลังมวลชน แถวต้านสงครามยาวเป็นกิโล ๆ เราร้องขอสันติภาพด้วยเสียงเพลงโดยการเดินแถวกันอย่างสงบในตัวเมือง Kyoto

ครั้งหนึ่ง อาจารย์เล่าให้ฟังว่า ขณะทำสวนใกล้บ้านนั้น ขบวนต่อต้านสงครามอิรักของเหล่าพี่น้องญี่ปุ่นได้ผ่านมา อาจารย์รีบเก็บเครื่องมือเครื่องมือในบัดดล ตัดสินใจเข้าร่วมเดินขบวนนานกว่าชั่วโมง

ในครั้งที่เราร่วมเดินทางไป Okinawa เกาะตอนใต้ของญี่ปุ่นก็เช่นกัน เราพบขบวนต่อต้านอีก แต่เป็นการต่อต้านองค์จักรพรรดิญี่ปุ่นของชาว Okinawa

อาจารย์บอกให้ผมช่วยถ่ายรูปป้ายต่อต้านสงครามให้หน่อย เพราะอยากรู้ว่ากลุ่มไหนเป็นคนต่อต้าน แล้วคือนั้น เรื่องสงครามใน Okinawa ก็ค่อย ๆ ถูกถ่ายทอดจากอาจารย์สู่ศิษย์

ผมพบกับอาจารย์ครั้งแรกในห้องเรียนที่ไม่เป็นทางการ อาจารย์สัมภาษณ์เพื่อทดสอบความรู้ทางภาษาของผม ผมสอบตกไปเรียบร้อยแล้วครับ ผมตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้สักคำถาม ที่ตอบได้ก็ผิด อาจารย์จึงเริ่มสอนผมตั้งแต่ขั้นต้น

มาวันนี้ ความรู้ทางภาษาผมมีแล้วในขั้นพื้นฐาน เมื่อใดที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนใหม่ อาจารย์จะสัมภาษณ์ด้วยคำถามเดิม ผมก็แอบตอบคำถามของอาจารย์อยู่ในใจทุกครั้ง

อนึ่งการมาสอนของอาจารย์ Kawasaki เกิดจากความสมัครใจมากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย เริ่มจากการขอรับรองของอาจารย์ Kimata ซึ่งเป็นเพื่อนกับอาจารย์ ให้ช่วยสอนภาษาญี่ปุ่นเสริมกับลูกศิษย์จากเมืองไทยของตน คือ เติ้ล

อาจารย์ Kawasaki รับปาก และภาระนี้จึงผูกพันมาจนถึงรุ่นที่ 2 ต่อไปถึงรุ่นที่ 3 และยังขยายออกไปจากเดิมที่มีเพียงกลุ่มนักศึกษาไทยกลุ่มเดียว เป็นกลุ่มนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยทั้งหมด (ที่ไม่ใช่นักศึกษาจีน)





รุ่นผมนั้นมีนักศึกษาต่างชาติ 5 ชาติ 7 คน มีคนไทย 3 คน เม็กซิโก ฮอนดูรัส เปรู และพม่าชาติละคน อาจารย์ก็สอนหนังสือให้หมด ยามว่างก็ไปเที่ยวด้วยกันเกือบหมด

ผมเคยถามอาจารย์ว่า “ทำไมอาจารย์จึงมาสอน ทั้งที่เงินก็ไม่ได้ มีหน้าข้าต้องเสียค่าน้ำมันรถอีก แต่ละเที่ยวก็ไม่ค่อยอยู่ เพราะบ้านอาจารย์ไกล”

“สนุก และได้เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ” เป็นคำตอบครั้งแรก

“นักศึกษาต่างชาติลำบาก” เป็นคำตอบครั้งล่าสุด ก่อนที่ผมจะบินกลับเมืองไทยเพียง 5 วัน

ทุกวันนี้ หากอาจารย์ไปเที่ยวเม็กซิโก ฮอนดูรัส เปรู พม่า หรือไทย ไม่มีศิษย์คนใดจะปฏิเสธอาจารย์ พวกเราจะต้อนรับอย่างอบอุ่นเหมือนที่อาจารย์ต้อนรับเรา

ผมจึงเคารพอาจารย์อย่างที่ได้เคารพ และไม่ลังเลใจแม้แต่หน่อยที่จะมอบหนังสือเล่มนี้แก่อาจารย์

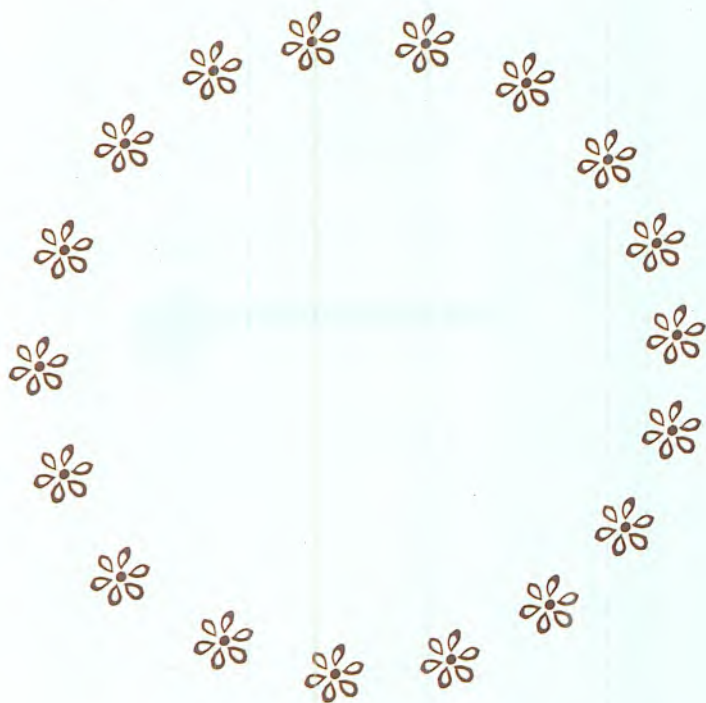
สุดท้ายนี้ ขอบใจ สุบิน ไชยศรี น้องรักที่ช่วยพิสูจน์อักษรในช่วงก่อร่างสร้างตัวของสารคดีเรื่องนี้ และขอบคุณ ธณิกานต์ วรรณมานนท์ ผู้เป็นกำลังใจของผม

อนึ่งบุคคลที่ปรากฏตามท้องเรื่อง มีทั้งตัวตนจริงและถูกสมมุติขึ้น หากนามสมมุติใดพ้องกับนามจริงของผู้อ่าน ผู้เขียนต้องกราบขอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วยครับ

KAWASAKI KAYOKO
&
TANIKAN WORATHAMMANON



ฟ้าเปิดแล้ว...สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวญี่ปุ่น





ต้นทาง: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรื่องการได้ไปญี่ปุ่นของพมนี้ เป็นเรื่องมหัศจรรย์ในชีวิตทีเดียวครับ

ต้นทางเริ่มที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปลายวันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ ผมกับเธอเดินผ่านป้ายประกาศรับสมัครนักศึกษาไปทำวิจัยที่มหาวิทยาลัย Shiga ประเทศญี่ปุ่น เธอหยุดชะงักทันทีที่เห็นป้ายประกาศ

สำหรับเธอ การท่องเที่ยวกำลังจะกลายเป็นลมหายใจ เพราะเชื่อว่าเมื่อเราเที่ยว เราจะโต โตเพราะได้เห็นโลกที่กว้างกว่า ได้รู้เรื่องราวที่แปลก แตกต่างจากที่เราเคยเห็น เคยรู้กันมา เธอว่า มันจะทำให้เธอเกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมาอย่างพิสดารเช่นครั้งที่เธอไปอเมริกาช่วงเรียนปริญญาตรี และตอนนี้เธอกำลังทำวิจัยในระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการ -
ท่องเที่ยวที่เปลี่ยนบทบาท สถานะของคนเราในบางส่วน





สำหรับผม ผมไม่สนใจเรื่องป้ายสมัครนั้นเลย เพราะไม่มีความถนัดทางภาษา ทั้งภาษาอังกฤษก็งู ๆ ปลา ๆ ส่วนภาษาของประเทศที่ติดประกาศนั้นเล่า ผมก็แทบไม่รู้จักเอาเสียเลย ที่สำคัญเขาต้องการนักวิจัยเพียงคนเดียว

ผมเคยสัมผัสภาษาญี่ปุ่นอยู่บ้าง แต่ก็ในช่วงสั้น ๆ เมื่อเรียนปี 1 ในมหาวิทยาลัยศิลปากร ครั้งนั้น ตอนสอบปลายเทอม ผมก็ขอความ -
อนุเคราะห์จากเพื่อนให้ช่วยยื่นคำตอบให้ดู พอสอบผ่าน 2 ตัวตามเกณฑ์
ที่ทางศิลปากรตั้งไว้ ก็จบกัน ไม่คิดสานต่อแต่อย่างใด

เธอจึงเดินเข้าไปสมัคร และผมก็ไปเป็นเพื่อนเธอ ห้องที่สมัครก็อยู่
ตรงข้ามป้ายประกาศ เธอถามผม “พี่ศักดิ์ จะสมัครไหม ?”

“ไม่” ผมบอกเสียงแข็ง

แต่เหมือนเธอไม่สนใจในคำตอบ เขย่งตัวขึ้นเขียนใบสมัคร “มะริน
สอบข้อเขียนและมะเรื่องก็สอบสัมผัสภาษา พี่ศักดิ์อย่าลืมนะ แจนสมัคร
ให้แล้ว” เธอว่าอย่างนั้น ใจหนึ่งผมก็กลัว แต่ใจหนึ่งก็อยากลองดู เพราะ
เธอบอกว่า มีคนสมัครไม่ถึง 10 คน (มีลุ้น)

แล้วมะรินก็มาถึง ผมไปสอบแต่หนังสือ เพราะข้อสอบเป็น
ภาษาอังกฤษ ผมเขียนภาษาอังกฤษด้วยสำนวนวิชาการไม่ได้ จึงปล่อยให้
เธอไปสอบคนเดียว ส่วนผมกลับเข้าคณะคุยกับเพื่อน ๆ

สักพักจึงมีโทรศัพท์จากเธอถึงผม “ข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ แต่
เขานุโลมให้ตอบเป็นภาษาไทยได้พี่ รีบมาไว”

“เอาแล้วละกู !” ผมนึกในใจ เมื่อเหตุการณ์ชักรู้เห็นเป็นใจเช่นนี้

